

RIKSADVOKATEN

20 SEP 2011

Justisdepartementet,
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

REF.:
201000188

VÅR REF.:
Ra 09-671 GKL/jaa
582.2

DATO:
16.09.11

HØRING – UTKAST TIL DELER AV FORSKRIFT TIL POLITIREGISTERLOVEN

Det vises til høringsbrev 15. juni med utkast til deler av forskrift til politiregisterloven.

De delene av forskriften som nå er på høring har begrenset betydning for påtalemyndigheten (ut over det som følger direkte av politiregisterloven). For påtalemyndigheten er det særlig de delene som kommer på høring senere som har betydelig interesse. Vi har gjennomgått foreliggende utkast primært med tanke på å kommentere eventuelle uklarheter av betydning for påtalemyndighetens praktisering av loven/forskriften, men gir også noen kommentarer til bestemmelser som ligger på siden av vårt arbeids-/ansvarsområde.

På generelt plan bemerkes at terminologien som benyttes til dels gjør at det ikke er helt enkelt å forstå innholdet i bestemmelsene, hvilket er påpekt også tidligere. Vi er samtidig klar over at terminologien benyttes fordi den er innarbeidet i annet personvernregelverk.

Vi antar for øvrig at hele utkastet blir grundig gjennomgått og ”språkvasket”. En del av bestemmelsene virker noe uferdige rent språklig.

Del 1 Generelle bestemmelser og behandlingsansvar

Vi er enige i at det er hensiktsmessig å presisere begrepet ”personopplysning”, jf. § 1-2 nr. 1, og at synspunkter i lovens forarbeider kommer til uttrykk i forskriften. Begrepet ”uforholdsmessig mye arbeid” er ikke særlig avklarende. (Det mangler for øvrig noe på slutten av § 1-2 nr. 1 siste setning.)

I § 1-2 nr. 2 bør det vurderes å bruke betegnelsen ”sivile krav” i stedet for ”borgerlige rettskrav” - i tråd med begrepsbruken i bl.a. straffeloven.

I § 1-3 nr. 4 er formuleringen ”politi/påtalemyndigheten, herunder Statens Innkrevingsentral” (vår utheving), neppe helt presis. I påtaleinstruksen § 30-2 fremgår at bare enkelte personer i SI er del av påtalemyndigheten, og da bare i noen henseende. Innkreving av bøter osv. skjer så vidt vi vet normalt helt uten at de som er del av påtalemyndigheten er involvert.

Del 2 Krav til behandlingen av opplysninger

Bestemmelsene i kapitlene 3 til 5 skal forklare og presisere de tilsvarende bestemmelsene i loven. For opplysninger i straffesaker skal det i tillegg gis særskilte regler (jf. utkast til § 4-2 annet ledd og § 5-4 fjerde ledd)

For enkelte av bestemmelsene, for eksempel §§ 5-1 og 5-2 (og lovens § 6), synes det noe uklart hvilken betydning de i praksis vil ha for opplysninger i straffesaker. Vi antar at det ikke er meningen å gjøre vesentlige endringer hva gjelder hvilke (type) opplysninger som kan registreres i straffesak. Presiseringen i § 5-2 første ledd annet punktum er viktig. Vi legger til grunn at et sammendrag av "det som ble sagt" tilfredsstiller kravene i lov og forskrift. Dette er f.eks. aktuelt ved politiavhør, hvor det skrives et sammendrag av det som sies i avhøret. Sammendraget gjennomgås med den som er avhørt, og vedkommende får anledning til å korrigere/presisere innholdet.

Vi er for øvrig enige i at det fremgår at samtykke kan være et grunnlag for behandling av opplysninger og at det gis egne saksbehandlingsregler om dette, jf. kapittel 6

(Formuleringen i § 4-2 første ledd i.f. "behandlingenes omfang av personer.." blir formentlig endret i korrekturen.)

Del 5 Klage og erstatning

§ 18-1 Gjenstand for klagebehandling

Det bør vurderes å for helhetens skyld nevne at riksadvokatens vedtak ikke kan påklages. Vi er klar over at dette står i loven, og derfor strengt tatt er unødvendig, men det gjelder også en rekke av det som ellers er inntatt i forskriften.

I høringsnotatet nederst s. 17 kan det se ut som om departementet legger til grunn at påtaleinstruksen § 34-1 første ledd i.f. innebærer at det ikke hører under Spesialenheten for politisaker å etterforske brudd på taushetslikt begått av tjenestemenn i PST. Bestemmelsen unntar fra Spesialenhetens område "saker som behandles av PST". Med dette menes saker om lovbrudd som er av en slik art at det normalt hører under PST å etterforske forholdet (f.eks. brudd på straffeloven kapittel 8 og 9). Det er ikke slik at (mulige) lovbrudd begått av ansatte i PST generelt ikke etterforskes av Spesialenheten, og brudd på taushetsplikt begått av ansatte i PST hører i utgangspunktet under enheten. Se nærmere Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2006 pkt IV nr. 1.3.

§ 18-2 Særlig om klage på brudd på taushetsplikt, informasjonsplikt mv.

Det kan vurderes om det bør sies noe (mer) om forholdet til Spesialenheten for politisaker. I høringsnotatet nederst på s. 17 står at politilovens "...§ 55 ikke er til hinder for at en klage som gjelder brudd på taushetsplikt oversendes Spesialenheten for vurdering før klageinstansen tar stilling til klagen". Vi forstår det slik at klageorganet da skal vente med å ta stilling til klagen, og det vil i så fall være en fordel at dette fremgår klarere, gjerne i selve forskriften.

§ 19-2 Saksbehandlingsregler

§ 19-2 andre ledd fremstår som ”tung”, og det er ikke uten videre enkelt å skjønne hvilke regler som faktisk gjelder for krav fremsatt på grunnlag av at en ”lovstridig behandling” har ført til siktelse. Blant annet er det uklart om henvisningen til ”behandlingsreglene i straffeprosessloven kapittel 31” bare gjelder de rene saksbehandlingsreglene, eller også utmålingsreglene i § 447.

Det er mulig det gir bedre oversikt å skille ut de sakstypene som skal behandles etter straffeprosessloven kapittel 31 (altså de som omhandles i § 19-2 annet ledd) i en egen bestemmelse. Formentlig vil det da være enklere å få frem hvilke av reglene i kapittel 31 som faktisk gjelder.

I høringsnotatet (s. 25 første hele avsnitt) synes det forutsatt at den som krever erstatning kan velge hvilket ”spor” han vil kreve erstatning i. Det er uklart hva det innebærer, og vi er usikre på om en (eventuell) valgmulighet er hensiktsmessig.

Del 8 Vandelskontroll og akkreditering

Denne delen av forskriften er omfattende og praktisk meget viktig for politiet.

Bestemmelsene angår likevel i liten grad påtalemyndighetens arbeid, og vi begrenser oss derfor til noen få synspunkter og bemerkninger.

§ 30-3 Unge lovbrøtere

Bestemmelsen regulerer hvilke straffbare forhold begått før fylte 18 år som skal anmerkes på en ”uttømmende politiattest”.

Riksadvokaten er enig med departementet i at det bør være klare avgrensninger av hva som skal anmerkes, og at det ikke bør legges opp til en skjønnsmessig vurdering. Utkastet til første ledd bokstavene a og b er i og for seg klart nok, men det bør presiseres om heving av strafferammen pga. ”andre særdeles skjerpene omstendigheter” (jf. straffeloven § 232) eller gjentakelse (jf. straffeloven § 61) skal ha betydning.

Hvilke grenser som skal settes for anmerkning av hhv. grove og gjentatte lovbrudd, jf. § 30-3 første ledd bokstavene a) og b), er i stor grad et politisk spørsmål. Departementet legger opp til at grensene knyttes til strafferammen i de(t) straffebud som er overtrådt. Strafferammen gjenspeiler imidlertid ikke alltid alvorligheten i den konkrete straffbare handling ungdommen har begått, og det er kanskje mer i tråd med Stortingets intensjon å la den faktisk utmålte straff være avgjørende.

(For ordens skyld bemerkes at flere av strafferammene som nevnes på s. 36 i høringsnotatet er uriktig gjengitt. Dersom den endelige utformingen av § 30-3 første ledd bokstavene a og b skal bygge på en vurdering av hvilke type lovovertrædelser som bør anmerkes, bør det foretas en grundig gjennomgang.)

Paragraf 30-3 annet ledd annet punktum og tredje ledd er vanskelig tilgjengelige. Også forholdet mellom dem er uklart.

§ 31-3 Anmerkning av tiltale

Høringsnotatet s. 41 synes å forutsette at det skal foretas en konkret vurdering av om forholdet (tiltalen) skal anmerkes på politiattesten. Det bør vurderes om dette skal fremgå klart av forskriften. Formuleringen i utkastet tyder ikke på at det skal foretas noen slik vurdering.

§ 31-4 Anmerkning av reaksjon som ikke er rettskraftig

Vi antar at et utferdiget forelegg som ikke er vedtatt og der fristen for vedtakelse ikke er gått ut, reguleres av § 31-2 om siktelser (som ikke automatisk skal påføres attesten, men vurderes konkret) og ikke regnes som en "reaksjon som ikke er rettskraftig".

(I § 29-5 første ledd bør det formentlig tilføyes et "også" foran "verserende saker".)

Del 9 Informasjonssikkerhet, internkontroll og sporbarhet

I følge høringsnotatet (s. 56) retter bestemmelsene i kapittel 40 seg i praksis mot Politiets data- og materielltjeneste (PDMT). Ordlyden i flere av bestemmelsene tilsier imidlertid at de også har praktisk betydning for (øvrige) behandlingsansvarlige (særlig §§ 40-5 – 4-10 og 40-14). Dersom bestemmelsene i kapittel 40 i praksis kun retter seg mot PDMT (formentlig i kraft av å ha det daglige behandlingsansvaret for informasjonssikkerheten, jf. § 2-3 andre ledd), bør dette fremgå enda klarere.

I § 40-5 siste ledd fremgår at Datatilsynet skal varsles ved (mistanke om) "uautorisert utlevering av opplysninger hvor konfidensialitet er nødvendig". Det er ikke uten videre klart hva dette innebærer: er uautorisert utlevering det samme som uhjemlet utlevering? Og når er "konfidensialitet ... nødvendig"? Er det PDMT som skal varsle, jf. over? Og er det slik at Datatilsynet skal varsles om alle (mulige) brudd på taushetsplikten?

Del 12 internasjonale rettsaker

Vi legger til grunn at forskriften, slik departementet sier, gjenspeiler aktuelle bestemmelser i allerede bindende rettsaker, og har ingen kommentarer til denne delen ut over at bestemmelsene i kapittel 64 gjennomgående, etter ordlyden, retter seg til "politiet", mens en rekke rettsanmodninger pr. i dag går via statsadvokaten, og eventuelt riksadvokaten og Justisdepartementet. Man kan følgelig stille spørsmål om hvem som "utleverer" opplysningene.

Tor-Aksel Busch

Guri Lenth
kst. førstestatsadvokat